

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการจัذبบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐที่จัดให้ผู้มีสิทธิได้รับการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 และเพื่อศึกษาสภาพการรับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากประชากรหลายกลุ่ม การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มที่เป็นระบบได้กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้อำนวยการเขต พื้นที่การศึกษา 108 ฉบับ ผู้บริหารสถานศึกษา 386 ฉบับ และผู้ปกครอง 2,754 ฉบับ เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับแต่ละกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ชุด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแบบปลายเปิด

สภาพการจัذبบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ที่จัดให้กับผู้มีสิทธิได้รับการศึกษาตามรัฐธรรมนูญ พบว่า การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยภาพรวมระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถจัดได้เพียงพอ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังขาดเพียงเล็กน้อย แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละเขตพื้นที่ปรากฏว่าระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่สามารถรับได้ตามความต้องการของผู้เรียนยังคงมีอยู่ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพพบว่า สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.3 ได้ผ่านการประเมินภายนอก รองลงมา ร้อยละ 95.4 ได้ผ่านการประเมินภายใน ประเด็นเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนจากการศึกษาในภาพรวม พบว่า ด้านมุ่งให้ผู้เรียนมีความสุขและด้านมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง จากผลดังกล่าว เมื่อพิจารณาด้านผู้เรียนมีความสุขในการเรียนโดยในความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นว่า ผู้เรียนมีความสุขในระดับปานกลาง ในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถนั้น ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองเห็นว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบความรู้ระดับชาติ (National Test) ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบว่า คะแนนเฉลี่ยในสาระวิชาหลัก 5 สาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเกือบทุกวิชา อยู่ในระดับไม่ถึงร้อยละ 50 การจัดการศึกษาโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พบว่า ในสภาพปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.9 มีความเห็นว่า ค่าใช้จ่ายที่รัฐให้การสนับสนุนไม่เพียงพอ ผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มให้กับสถานศึกษาถึงร้อยละ 73.4 การมีส่วนร่วมของบุคคลและชุมชนในการจัดการศึกษา ในประเด็นการจัดการศึกษา โดยให้บุคคลและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการให้ชุมชนและบุคคลเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารจัดการ และจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่อไปสำหรับผู้จัดการศึกษา เพื่อให้ประชาชน ได้รับสิทธิทางการศึกษาได้ถ้วน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สภาการศึกษา กระทรวงมหาดไทย สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรได้ร่วมกันสร้าง โอกาสและความเสมอภาค การจัดการศึกษาเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กล่าวคือ รัฐบาลควรมีนโยบายแผนงานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและผู้สอนทุกแห่งให้เท่าเทียมกัน

รัฐโดยกระทรวงการคลังควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และควรเชิญชวนให้ทุกส่วนในสังคมมาร่วมจัด

สำหรับหน่วยงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ควรได้มีการเสนอรายงานและข้อเสนอต่อรัฐบาลให้ปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวง ระเบียบปฏิบัติให้ชัดเจนสำหรับผู้ปฏิบัติพร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนกับประชาชนในแง่มุมต่างๆ ให้กว้างขวาง